

Sεβε maŋ nyεgāaŋ hā **Ebirebaa-ba-i** **Nelmuoyamma**

U maŋ nyεgāaŋ Ebire ba seβε-i, kutieŋo nyεgāaŋ-yo a vii *Yuifubaa-ba maŋ hūyāa Yesu maama-i aa ba ta ba mulieŋ-ba ma maama-na. U diyaa sireiŋa bei Yesu hūmelle wuɔsaŋgu-na; wuɔ da ba fie ta ba mulieŋ-ba di maama-na, ba baa yaŋ ba kūɔma seŋ.

U tagaaya pigāaŋ-ba wuɔ Yesu-i ponsaaŋ-wuoŋo sɪ: U yaa Diiloŋ-Bieŋo-i. Diiloŋo cie u yaa-i *jigāntaamba yuntieŋo-i. Yesu jigāntesinni deŋ baa Yuifu ba niini-i. Bafamba taa ba kor Diiloŋo-i baa tāmman-ŋiini, ŋga ba niikonni saa ta ni gbā ni pir nelieŋ āmbabalma. A ne da Yesu yaa cie u fere tāmman-kūŋgu a pā u fere hā Diiloŋo-i. U cie ku yaa-i a pir i āmbabalma-i a dii-ye i-naa nuɔ baa Diiloŋo-i. Dumandε-i-na, u taa yaaŋga ye ka tiena Diiloŋo caaŋ-nu tuɔ cārā-yuɔ u hā-ye (sap. 1-9).

Sεβε tieŋo diyaa sireiŋa bei Diiloŋ-dūŋ-baamba-na. Sεβε periema-na, u tiraa dii sireiŋa bei wuɔ ba baa bir baa ba huoŋgu Diiloŋ-hūmelle-na. Ba ne yiinataambaŋ wuɔyaa-de dumaa aa ba ta ba ce ba temma. Ba ta ba ne Yesu yaa u diei yoŋ. Ba hīrā muliema-i aa ba sieya ba kūɔma-i fuɔ ku bālma (sap. 10-13).

Diiloŋo puɔraa u Bieŋo-i baa u nuŋ-āndaŋgu-i

¹ Yiinaa-i-na, Diiloŋo taa u ce u *pɔpuɔrbiemba yaa ta ba piiye baa i bīncuɔmba-i. Baŋ piiye baa-ba ku yuu niele, aa ba piiye baa-ba sinni

bɔi-na. ² Nga fiɛfiɛ-i-na, yiperien daani-na, u ciɛ u Biɛŋo yaa piiye baa-ye. Diilonɔ curaa baa u yaa-i a hiel miwaanɔ-i, aa bir bimbinni-i hiere dii u nan-na. ³ Diilonɔ bɔbɔima da u yaa nuɔ-i, u fūnuŋ ko Tuonɔ-i. U nuŋ-āndaanɔ dii baa fɔŋgū. U bilaaya bimbinni-i hiere baa ku yaa-i. U pirii nelbiliemba āmbabalma-i aa nyugūŋ ka tɛna Diilonɔ-i Weimantienɔ caan-nu dii dɔrɔ-i-na. ⁴ Diilon-Biɛŋon maaraa *dɔrpɔpuɔrbiemba-i du-maa, u yerre bi maaraa ba yireiŋa-i dumɛi.

Diilon-Biɛŋo maaraa dɔrpɔpuɔrbiemba-i

⁵ Na daa Diilonɔ gbɛ *dɔrpɔpuɔrbilon hayo-i dede wuɔ:

«Mi Biɛŋo yaa nuɔŋo-i.

*Muɔmɛi huɔŋ-ni nyunɔgo-i-na.»**

Sisɔ u piiye dɔrpɔpuɔrbilon hayo-i maama-i dede wuɔ:

«Mi ka ce u To muɔ, u ka waa mi biɛŋo.»†

Na nuɔ-ma dede wei? ⁶ Nga un'a u saan u Bɛpoldielāŋo-i hɛma-na, u ciɛra wuɔ:

«Dɔrpɔpuɔrbiemba-i hiere ba ta ba dūuna ba jaal-o.»‡

⁷ Un waan maman dɔrpɔpuɔrbiemba kūŋgu-na, u ciɛra wuɔ:

«Mi gbāa ce mi dɔrpɔpuɔrbiemba bir fafalmu, mi gbāa ce mi maacembiemba bir dāamu.»§

⁸ Nga u Biɛŋo kūŋgu-na, u ciɛra:

«Nuɔŋo-i Diilon nuɔ, ŋ yuntesinni dii gbula.

N sa ce ŋ fāamaansinni-i baa huhurma.

* **1:5** Gbelieman-nalāanɔ (Psaume) 2.7 † **1:5** Samiel sebɛhāalɔ (2 Samuel) 7.14 ‡ **1:6** Gbelieman-nalāanɔ (Psaume) 97.7 § **1:7** Gbelieman-nalāanɔ (Psaume) 104.4

9 *Kumaŋ vii, ku yaa dɔlaanuŋ-niɛ, η bigaŋ
ambabalma fuɔ.*

*Diilo, ku'i ciɛ η Diilonɔ hiel nuɔnɛi η nabaamba
hɔlma-na
a hure namma-i niɛ a ce-ni nelbuɔ nuɔ a fɛ η
huɔŋga-i.»**

10 U bi tiraa cira:

*«Itie, nuɔnɛi hielaa hiɛma-i dii ku domma-na,
naŋ fɛrɛŋ nammu yaa maa dɔrɔ-i.*

11 *Nifanni-i daani-i hiere ni ka gbuo,
ŋga nuɔ fuɔ η sa ji gbuo dede.*

Ni ka vɔa hiere ŋaa kompammu.

12 *N ka pumannu-niɛ ŋaa baŋ pumannuŋ jonɔgoruo
dumaa jina kɔtuŋgu.*

N ka hor-ni ŋaa baŋ hor niidiini dumaa.

Nga nuɔ nii dii η temma-i η sa ji ka teriŋgu.»†

13 *Diilonɔ gbɛ dɔrɔpɔrɔrbilon hayo-i dede wuɔ:*

«Jo η ji tɛna mi caaŋ-nu;

*aa η yaŋ mi mal η bigaaraamba-i hɔ η ce η baŋgu-i
bɛi.»‡*

14 *Dɔrɔpɔrɔrbiemba dii yon ta ba ce Diilonɔ
maacemma; molo sa da ba yufelle. Diilonɔ pɔr-
ba ba ta ba jo ba kɔyɔ uŋ ka kor bamaŋ.*

2

Bilaŋ Diilon-nelma-i nammu hai

1 *Maŋ juɔ waa dumaanɔ-na, in nuɔ Diilon-nelma
maŋ, i saaya i gbuu bel-ma nammu hai, ku yaa i siɛ
ji nanna hɔmelle-i. 2 Na saa da, *dɔrɔpɔrɔrbiemba
maŋ dɔrɔpɔrɔrbiemba, ba nelma waa baa fɔŋgũɔ.*

* **1:9** Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 45.7-8

† **1:12**

Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 102.26-28

‡ **1:13**

Gbeliemaŋ-nalaaŋgu (Psaume) 110.1

Umanɗ duɔ yagar ba nunɗu-i un taaran kuman u da-ku. ³ Nga konkoro daayo temma nelma-i, die bel-ma baa i nanyuɔnɗu, i ka ce nie gbāa kor yaahuolo-na? Itie fuɔ fere yaa juɔ baa nel daama-i dielúɔ, ku huonɗu-na, bamanɗ nuɔ-ma Itienɔ nunɗu-na, ba tiraa tir-ma wuɔ ninsonɔ. ⁴ Ma tirma-na, Diilonɔ taa u ce gberɛ-wɛima bɔi, baa nelma bɔi, duɔ hiel coima-i ba nunni-na, aa bi tuɔ cal u *Yalle papamunɗu-i a saa baa kunɗ dɔlaanu fuɔ fere-i du-maa.

Yesu juɔ baa konkoro

⁵ In wan miwaanfelɛnɔ man maama-i wuɔ u jo dii, Diilonɔ saa hã *dɔrpɔpuɔrbiemba baa u tesinni-i. ⁶ Ma nyegāan Diilon-nelma-na terienɗu nanɗu-na wuɔ:

«Diilo, yun haku-i dii nelienɔ-na

aa η bel-o fafamma belη daama temma-i?

Yun haku-i dii nelbilonɔ-na

aa η vaa η fere baa u kɔnɗu-i vaan daama temma-i?

⁷ *N birii-yo dɔrpɔpuɔrbiemba huon-nu cɛllɛ. N ciɛ u ce bɔi.*

⁸ *N haa-yo bimbinni-i hiere ni yun-nu.»**

Da kuɔ Diilonɔ haa nelienɔ-i bimbinni-i hiere ni yun-nu, ku yunɗu yaa daaku wuɔ binɗunɗu si dii kumanɗ tɔyāa nelienɔ si dii ku yun-nu. A ne da i sa da nelienɔ yuntesinni-i bimbinni-na hiere fiɛfiɛ-i-na yogo. ⁹ Nga Diilonɗ un birii Yesu manɗ dɔrpɔpuɔrbiemba huonɗu-na cɛllɛ, i daa u ciɛ u ce bɔi. Un kuu kuliɗnɗu manɗ, Diilonɗ nie ku yaa-i aa ce u ce bɔi. Terienɗu fanɗu-na, Diilonɗ hujarre yaa ciɛ

* **2:8** Gbelieman-nalānɗu (Psaume) 8.5-7

u nal kuliingu-i ne nelbiliemba-i hiere ba maama-na.

¹⁰ Diilonjo man hielaa bimbinni-i hiere, aa bimbinni-i hiere ni tiyaa fuo tɛma, u taa u taara nuamba bai suur u nelle-na ta ba ce ba baangu-i baa-yo. A ce dumaango-na uu naa saaya u yan Yesu mulien a perien u jomman-yungu-i duo gbaa duo puur humelle-i ha-ba. ¹¹ Yesu yaa piriin nelbiliemba ambabalma-i. Fuo fere-i baa un piri baman ambabalma-i, Todun bisalmba. Ku'i cie senserre sa da-yo u duo bi-ba u hambba. ¹² U ciera wuo:

*«Diilo, mi ka wan η maama baa mi hambba-i,
mi ka gbelien-ni η baamba halma-na.»†*

¹³ U tiraa cira wuo:

«Muami ka haa mi nanga-i Diilonjo yaa nu-i.»‡

Aa tiraa cira:

*«Muamei daami baa Diilon un haa-mi bisalmba
man.»§*

¹⁴ Un gbēn bisalmba man, baa dii tamman-niemba hiere. Ku'i cie fuo bi ce u fere tamman-nolho ba temma, a ku kosun *Sitani; u yaa diyaan kuliingu-i nuon dumien-na. ¹⁵ Yesu cie ku yaa-i a kor kuliingun taa ku dii korma baman nu-i. Kuu naa ce-ba naa koraamba. ¹⁶ Ku saa ce naa u juo duo ji kayā dorpupuɔɔbiemba de, u juo duo ji kayā *Abiramu haayelmba. ¹⁷ Ku'i cie uu naa saaya u ce u fere u hambba nabieraŋo weima-na hiere a jo ji ce *Diilojigantaamba yuntienjo man hujantienjo aa vii baa Diilon-jiganga-i duo pir nuamba ambabalma-i halan-ma ba yunni-na. ¹⁸ Fuo fere un

† **2:12** Gbelieman-nalānɔ (Psaume) 22.23 ‡ **2:13** Samiel sebehāalŋo (2 Samuel) 22.3 § **2:13** Isayi (Ésaie) 8.18

mulāan ban taa ba taara ba guɔl u gbeini-i huɔŋgu maŋ nuɔ-i, u suyaa ku yaan̄ga-i, a ce dumaan̄o-na u gbāa kāyā bamaŋ gbeini-i guɔlaan̄.

3

Yesu maaraa Moisi-i

¹ Tobin̄ namaa, ku'i cie Diilon̄ un̄ bīɛ namaa naman̄ hiere ce-na u baan̄ namaa, na saaya na ta na ne Yesu yaa-i. Diilon̄o puɔraa u yaa-i. In̄ waŋ Diilon̄-hūmelle maŋ maama-i, u yaa di *jigāntaamba yuntien̄o-i. ² Diilon̄o yaa hāa-yo baa maacemma famma-i. U cie u maacemma-i Diilon̄o yaan̄ga-na maŋ saaya ma ce dumaa ŋaa *Moisin̄ cie u maama-i Diilon̄-dūŋgu-na dumaa. ³ Yesu maaraa Moisi-i. U maaraa-yo niɛ niɛ? Ba siɛ gbāa gbɛliɛŋ dūŋgu-i ji cor ku matien̄o-i. ⁴ Dūnni-i hiere nuɔmba'i maa-ni ninson̄o, ŋga na saaya na suɔ wuɔ bimb̄inni-i hiere Diilon̄o'i maa-ni. ⁵ Moisi fuɔ waa maacembilon̄o yon̄. U cie u maacemma-i maŋ saaya ma ce dumaa Diilon̄-dūŋ-baamba hɔlmana. Diilon̄o naa saaya u ji ce maman̄, Moisi naa wuɔya tuɔ suɔr ma yaa-i. ⁶ Ŋga *Kirs̄a fuɔ fɛɛɛ yaa Bɛpol̄o-i. U bi cie u maacemma-i maŋ saaya ma ce dumaa. U yaa Diilon̄-dūŋ-baamba yun̄gu-na. In̄ haa i nan̄ga-i kumaŋ nuɔ-i aa tie gbɛliɛŋ i fɛɛɛ, ku maama da ma saa hel i hɔmmu-na, miɛmɛi u dūŋ-baan̄ miɛŋo-i.

Diilon̄o tigiin̄ fisaan̄-terien̄gu tuɔ cie u baamba-i

⁷ *Diilon̄-Yalle daa ma yaa di cira wuɔ:
«Da na nu Diilon̄o nelma-i nyun̄go-i-na, ⁸ baa na cīna-
mɛi
ŋaa na b̄incuɔmba nan̄ puu baa-yo dumaa

*yiiṅgu maṅ ba naṅ fiεṅ-yo dii *hiεkuraanṅu-na.»*

⁹ Diilonṅo ciεra wuɔ:

*«Na b̄incuɔmba daa miṅ ciε kumaṅ bien komuɔṅa h̄ai
hɔlma-na,*

ṅga ba bilaa diilonṅo-i a feṅ-mi da ba ce-mi ne

¹⁰ *ku'i ciε mi cira:*

«Ba sa gb̄aṅ haarma,

miṅ taaraṅ ba ce kumaṅ ba yaan-ku.»

Mi huɔṅga duu baa-ba cor:

¹¹ *Kaṅ duu baa-ba dumaanṅo-na mi waasa miε:*

*«Miṅ tigiṅ fiisaan-terienṅu maṅ, ba cεraa ba da suur-
kuɔ.»**

¹² Tobin namaa, terienṅu fanṅu-na, bilaan na ferε, na hɔlma-na unaa baa ji ce aṅyagarmantienṅo a ji tuɔ ciina Cicεlmantienṅo-i. ¹³ Nyunṅo ku b̄aan daaku-na, Diilonṅo tiraa u taara u piiye baa-ye.

A ce dumaanṅo-na taa na dii sireiṅa na-naa nuɔ yinni maṅ jon; ku yaa b̄iṅkūṅgu sie gb̄aa tāal unan nuɔ dii-ni āmbabalma cemma-na a ce-ni aṅyagarmantien nuɔ. ¹⁴ Ii dii *Kirsu kuoyataan miε nyunṅo-i-na. Nṅa die tie taara i t̄ie u kuoyataan

miε, iṅ haa i naṅga-i kumaṅ nuɔ-i dii ku domma-na, i saaya i haa i naṅga kuɔ. ¹⁵ Ma waan wuɔ:

*«Da na nu Diilonṅo nelma-i nyunṅo-i, baa na ciina-
m̄ei ṅaa na b̄incuɔmba naṅ puu baa-yo aa ciina-m̄ei
dumaa.»†*

¹⁶ A ne da na b̄incuɔṅ haba-i nuɔ Diilonṅo nelma-i aa pu baa-yo? *Moisin̄ hielaa bamaṅ hiere Esipi-i-na ba'i s̄i w̄ei? ¹⁷ Aa Diilonṅo huɔṅga duu baa haba-i bien komuɔṅa h̄ai hɔlma-na? Baaduṅ daaba'i s̄i

* **3:11** Gbelieman-nalāanṅu (Psaume) 95.7-11

† **3:15**

Gbelieman-nalāanṅu (Psaume) 95.7-8

wɛi? Ba yaa cālāa aa kā ka ku dii h̄ɛkuraan̄gu-na. ¹⁸ Diilon̄jo waasaan̄ wuɔ haba-i siɛ da suur u fiisaan̄-terien̄gu-na? Baaduɔŋ daaba'i s̄i wɛi? Ba yaa naa yagaraa wuɔ ba siɛ nu Diilon̄jo nun̄gu-i. ¹⁹ Terien̄gu fan̄gu-na, kuman̄j ciɛ i b̄incuɔmba saa gbāa suur fiisaan̄-terien̄gu-na, ku yun̄gu yaa daaku: Ba yagaraa wuɔ ba siɛ haa ba nan̄ga Diilon̄jo-na ku'i ciɛ.

4

¹ Diilon̄j un̄ pāa nun̄gu man̄ wuɔ i gbāa suur u fiisaan̄-terien̄gu-na, u saa bir-ku yogo. Terien̄gu fan̄gu-na, bilaan̄ na fɛrɛ, na h̄ɔlma-na unaa baa ji hel h̄ɔntɔbilon̄jo. ² Na saa da, miɛ in̄ nuɔ *Neldɔdɔlma-i dumaa, i b̄incuɔmba bi nuɔ-ma dumɛi. Nga ban̄j nuɔ maman̄j, ba saa h̄u-ma h̄in̄j, a ce dumaan̄jo-na ma saa gbāa fa wɛima h̄ā-ba. ³ Miɛ man̄j haa i nan̄ga Diilon̄j-āndaan̄gu-na, i ka suur fiisaan̄-terien̄j daaku-na. Min̄j gbɛŋ fiisaan̄-terien̄gu man̄j, Diilon̄jo waan̄j kufan̄gu maama yaa u nelma-na wuɔ:

«Ku'i ciɛ mi huɔŋgan̄ duu baa-ba mi waasa miɛ:

«Min̄j tigiin̄j fiisaan̄-terien̄gu man̄j, ba cɛraa ba da suur-ku.»*

Diilon̄jo yaa piiye dumaa, a ne da u bālāa u maacemma-i dii miwaan̄jo j̄inamman̄-huɔŋ-nu.

⁴ Diilon̄j-nelma piiye *yit̄ɛnan̄gu maama terien̄gu nan̄gu-na wuɔ: «Diilon̄j un̄j bālāa u maacemma-i, wuɔ fiisa nieh̄ai yiin̄gu-na.»†

⁵ Ma bi waan̄j bande-i-na wuɔ:

* **4:3** Gbelieman̄-nalāan̄gu (Psaume) 95.11

† **4:4** Miwaan̄jo j̄inamman̄-sebe (Genèse) 2.2

«*Min tigiin fiisaan-terienḡu maḡ ba cɛraa ba da suur-ku.*»‡

6 Bamaḡ nuɔ Neldɔdɔlma-i d̄ielũɔ, ba yagaraa Diilonḡo nuḡgu-i, a ce ba saa da suur fiisaan-terienḡu-na, a ne da nuɔmba saaya ba suur-ku. 7 Ku'i ciɛ Diilonḡo tiraa dii nyuḡḡo ku yiinḡu-i a h̄a-ye. Baḡ yagaraa Diilonḡo nuḡgu-i, biena bɔi ku huonḡu-na, u juɔ ce *Davidi waḡ ku maama u gbɛliɛmaḡ-neini-na. Mi nuḡḡu hii nelma famma-i cor t̄i wuɔ:

«*Da na nu Diilonḡo nelma-i nyuḡḡo-i-na, baa na c̄ina-mɛi.*»§

8 Yosuwɛḡ k̄aa baa *Isirahɛl-baamba-i kusuɔḡ-nu, kuɔ fiisaanḡu waa, Diilonḡo naa waa hie tuɔ piiye fiisaanḡu naḡ maama? 9 Terienḡu faḡgu-na, Diilonḡ uḡ ciɛ u maacemma-i b̄al aa fiisa fiisaanḡu maḡ nieh̄ai yiinḡu-na, ku temma dii ta ku ciɛ u baamba-i. 10 Umaḡ duɔ da fiisaanḡ daaku-i, u ka fiisa ḡaa Diilonḡ uḡ ciɛ u maacemma t̄i aa fiisa dumaa. 11 Terienḡu faḡgu-na, yaanḡ i gb̄anḡ i da fiisaanḡu faḡgu-i. Yaanḡ i vaa i fɛɛ unaa baa ji yagar Diilonḡo nuḡgu-i a ji hel h̄ontɔbilonḡo ḡaa i b̄incuɔmbaḡ ciɛ dumaa. 12 Diilonḡ-nelma-i nelkulemma s̄i, maa dii baa f̄onḡũɔ. Ma dɔl ma yaḡ nunni h̄ai jiḡanḡa-i. Da ḡ nu-ma, ma suur ḡ huonḡa-na a fiɛlnu ḡ kusũḡ-maama-i baa ḡ anḡḡuɔma-i. Ma h̄onu ḡ kusũḡ-maama-i ḡaa baḡ h̄onnuḡ b̄inwuonḡo dumaa baa jiḡadɔdɔlḡa. 13 Diilonḡ uḡ hiɛlaa b̄imb̄inni maḡ hiere, ku diei saa fuo-yuɔ, u yufelle dii-niɛ hiere, u da-ni hiere. U yaa kaa yuu-ye baa inḡ ciɛ mamaḡ cor hiere.

‡ 4:5 Gbɛliɛmaḡ-nalaaḡu (Psaume) 95.11
 Gbɛliɛmaḡ-nalaaḡu (Psaume) 95.7

§ 4:7

Yesu yaa Diiløjigāntaamba yuntebuɔ-i

14 *Diiløjigāntienɔ dii baa-ye. Diiløjigāntienɔ faɲo yaa Diiløjigāntaamba yuntebuɔ-i. U yaa Yesu-i Diilonɔ-Bienɔ-i. U yaa nyugāaɲ kã Diilonɔ wulaa dii dɔrɔ-i-na. Terienɲu faɲgu-na, uɲ pigāaɲ-ye hūmelle maɲ, yaaɲ i bel-de nammu hãi. 15 Miɛ *Diiløjigāntaamba yuntienɔ-i hujantienɔ, da ku ta ku nuɔl-e, u tuɔ kaal u kãyã-yiɛ. Ba ciɛ wɛima-i hiere da ba guɔl u gbeini-i ɲaa baɲ guɔl miɛ niini-i dumaa, ɲga yinduɔɲgu u saa ji cāl Diilonɔ-i. 16 Terienɲu faɲgu-na, baa na kãalã, yaaɲ i piɛ Diilonɔ-i hujarrentienɔ-i. Diɛ piɛ-yo, u ka ce hujarre yiɛ aa firnu u huɔɲga-i baa-ye aa wɛiɲ da ma da-ye u kãyã-yiɛ.

5

1 *Diiløjigāntaamba yuntienɔ maɲ duɔ hel nel-biliemba hɔlma-na, u maacemma yaa a tɛna tuɔ fa ba maama-i Diilonɔ-hūmelle-na. U yaa buolaan Diilonɔ-i aa tuɔ pã niipānni-i u hã-yo āmbabalma maama-na. 2 Fuɔ fɛrɛ-i ku bi nuɔl-o Diilonɔ-hūmelle-na, a ce dumaanɔ-na bamaɲ sa suyaan kuyunɲu aa ta ba pira, u suɔ ba belma. 3 Aa kuɲ nuɔl-oɲ dumaanɔ-na, u saaya u kor Diilonɔ-i baa tāmman-kūɲgu a ce, aa bi kor-o hã banamba-i. 4 Molo siɛ gbãa bi sire u fɛrɛɲ nuɔ dumaa wuɔ fuɔ Diiløjigāntaamba yuntienɔ; Diilonɔ'i hãa-niɲ kufanɲu munyierammu-i ɲaa uɲ hãa *Aarɔ-i baamu dumaa. 5 Kuuduɔɲgu yaa baa *Kirsai-i, fuɔ fɛrɛ saa jina u fɛrɛ munyierammu fammu-na, Diilonɔ'i jɛna-yuɔ. U gbɛ-yo wuɔ:

«*Mi Bienɔ yaa nuɔɲo-i,*

*muɔmɛi huɔŋ-ni nyuŋgo-i-na.»**

⁶ Terienḡu nanḡu-na, u tiraa cira:

«*ŋ cie jigāntien nuɔ a waa ku maacemma-na hōnniŋ joŋ Melkisedeki temma.»†*

⁷ Yesu naa suɔ wuɔ Diilonḡo gbāa hūu-yo kuliinḡu-na, a ce dumaanḡo-na, uŋ waa hiema-na, u cāarā-yuɔ, gbuu cārā-yuɔ baa kaasiḡu baa nyinyɔlma. Uŋ hiiriye u fere dumaanḡo-na Diilonḡo yaanḡa-na, Diilonḡo siɛ u cārāmma-i‡. ⁸ Uŋ ŋa naa fiɛ waa Diilonḡ-Bienḡo, u hūyāa-ma ce sūlma-i a nu Diilonḡo nuḡu-i. ⁹ Uŋ cie u maacemma-i ka hi u fuonḡu-i, ku'i cie bamaŋ nuɔŋ u nuḡu-i hiere, u cie ba Konkortienḡo a kor-ba gbula. ¹⁰ A ce dumaanḡo-na Diilonḡo cie-yo jigāntaamba yuntienḡo Melkisedeki temma.

Bīncuɔŋ-niiwuoni

¹¹ Terienḡ daaku-na, nelma bɔi dii i die waŋ-ma, ŋga na tūnni sa tiraa ni ye fiɛfiɛ, a ce dumaanḡo-na ma wamma dii kpelle. ¹² Na huɔŋgu cuɔ hūmel daade-na. Naa naa saaya na suɔ yiɛŋgu ta na hāalā banamba-i, ŋga namei daana yogo ba saaya ba tiraa hāalā-nei Diilonḡ-hūmelle-i ŋaa na suurii-die fɛemma. Na birii jo nyɔlma-na, a ne da naa naa saaya na ta na wuo bīncuɔŋ-niiwuoni. ¹³ Umanḡ duɔ tuɔ māsūŋ yogo, tonto; u sa suɔ kumaŋ vii baa kumaŋ saa vii. ¹⁴ A ne da niiwuoni yaa bīncuɔŋ-niini-i. Ni wuoma miɛŋ-ba, a ce dumaanḡo-na ba suɔ kuufafaanḡu-i bɔ-ku kuubabalaanḡu-na.

* 5:5 Gbeliemanḡ-nalāanḡu (Psaume) 2.7 † 5:6 Gbeliemanḡ-nalāanḡu (Psaume) 110.4 ‡ 5:7 Niɛŋ Like sebe-i-na 22.42-43.

6

¹ Terienḡu faṅgu-na, i ka cor Kirsu hūmelle dom-
maṅ-kalaṅo-i a tie kā ku yuṅ-terien-nu. Kuu dii
ṅaa dūṅgu tuole j̄ena t̄i, i saaya i haaya-kuo. I
sie gb̄aa tie titirre nelduoṅ daama-i yinni maṅ joṅ
wuo na nanna na cilobabalaṅo-i aa na haa na
naṅga-i Diiloṅo-na. Mafamma waan cor t̄i baa-na.
² *Batemu ba kūṅgu-i baa a haa ṅ naṅga-i nuomba
yunni-na aa cārā Diiloṅo-i, ku waan t̄i baa-na.
Kuomba siremmaṅ-kūṅgu-i baa Diiloṅ uṅ ka ger
nuomba yuṅ-maama-i dumaa, ku bi waan t̄i baa-na.
³ I ka yaṅ mafamma-i dumaa aa Diiloṅ duo sie i kā
yamma.

⁴ Nuomba maṅ daa Diiloṅo gbagbaama-i,
bamaṅ nalāa D̄orwuoṅo pap̄amuṅgu-i ne, bamaṅ
daa *Diiloṅ-Yalle-i, ⁵ bamaṅ daa Diiloṅ-nelma
fafaṅgu-i, bamaṅ nalāa bāṅgu maṅ juoṅ ku
f̄oṅḡuo-i ne ⁶ aa tiraa bir bie ba āncolomma-i cor
baa-ma, molo c̄eraa u gb̄aa tiraa hiel-ba kuo bir
dii-ba hūmefafalle-na. Baṅ yaan Diiloṅo-i aa
bir suur ba cilobabalaṅo-na, kuu dii ṅaa ba birii
gbu Diiloṅ-Bienḡo-i *daaṅgu-na a h̄a nuomba ta ba
nyε-yo.

⁷ Na saa da, diiloṅ duo tuo d̄aa fafamma, suoṅgu
maṅ da ku ta ku ce d̄imma-i fafamma ku h̄a
ku taamba-i, ṅ da Diiloṅo firinu u huoṅga-i baa
suoṅgu faṅgu-i. ⁸ Nga da ku yaṅ aa ta ku pa huoni
baa juk̄elḡo u kula, ku pigāan wuo sofafaṅgu s̄i,
ku sie vaaya Diiloṅo ka waasa-kuo aa d̄amu'i ka
caa-ku.

⁹ Mi j̄enaan namaa, inḡ fen i piiye dumandε-i, i
suyaa wuo namaaṅo-i na biyaa hūmefafalle yaa-i
da na ka kor. ¹⁰ Diiloṅo saa balaṅ. Naṅ cie

maacemma maŋ hã-yo, ma siε gbãa karaanu-yuɔ. Naŋ kãyãŋ u baamba-i dumaa, ku pigãaŋ wuɔ u maama dɔlnu-nei. ¹¹ I taara na hieroŋo-i na vaa na fεε dumεi fuɔ ku bálma; ku yaa naŋ hĩŋ kumaŋ taalunɣu-i, na ka da-ku ku temma-i. ¹² Terienɣu faŋgu-na, baa na dii yelma na fεεŋ nuɔ. Diilonɣ unɣ pãa nunɣu maŋ, bamaŋ haa ba nanɣa yuɔ aa fε ba hɔmmu-i ta ba cie-ku, taa na ce ba temma.

Diilonɣ-nupãlle

¹³ Diilonɣ u naŋ pãa nunɣu-i baa *Abiramu-i wuɔ hielaa u niele u fεεŋ nuɔ wuɔ u ka ce-ma. Biŋkũŋgu si dii kumaŋ maaraa Diilonɣo-i u duɔ hiel u niele-i kuɔ, ku'i cie wuɔ hiel u niele-i u fεεŋ nuɔ ¹⁴ aa naa cira: «*Coima saa fa, mi ka silaa ce baa-ni aa hã-ni huonɣu bɔi.*»* ¹⁵ Abiramu wuɔ bi fε u huonɣa-i tɛna. Unɣ fɛε u huonɣa-i tɛna tuɔ cie dumaanɔ-na, Diilonɣ unɣ pãa nunɣu maŋ baa-yo, wuɔ bi ce-ku hã-yo.

¹⁶ Molonɣ duɔ waŋ nelma aa tuɔ taara na suɔ wuɔ ninsoŋo, ŋ da u hielaa u niele-i biŋkũŋgu maŋ maaraa fuɔ fεε-i. ¹⁷ Diilonɣ unɣ pãa nunɣu-i baa bamaŋ, unɣ taaraŋ ba suɔ wuɔ ninsoŋo, kεε u siε ji bir baa huonɣ-ãndaanɣu, ku'i cie u hiel u niele-i u fεεŋ nuɔ a haa nupãlle-na. ¹⁸ Nelma hãi maanɣ daama-na, Diilonɣo siε gbãa bir baa huonɣ-ãndaanɣu. Unɣ pãa nunɣu-i aa hiel u niele-i u fεεŋ nuɔ, u siε gbãa ni u saa ce-ma. Terienɣu faŋgu-na, miε maŋ gbaraa ji ciŋ Diilonɣo-na, unɣ'a u ka hã-ye kumaŋ nel daama dii sireiŋa yiε bãmbãale i tiε hĩŋ ku taalunɣu-i. ¹⁹ Inɣ hĩŋ kumaŋ taalunɣu-i, ku yaa miε kɔllunɣ-gboruonɣu-i. I bilaaya ku yaa

* **6:14** Miwaanɔ jɔnamman-sebe (Genèse) 22.16-17

yiera Diilonj-hūmelle-na. Ku yaa ciε i suɔ wuɔ i ka ciel kompanja-i suur Diilodubilonjo-na†. ²⁰ Yesu taa yaanga yiε suur kusuɔŋ-nu'i baa i yunnin-*maama-i*. U yaa ciε *Diilojigāntaamba yuntienjo-i a waa ku maacemma-na hōnnin jonj Melkisedeki temma.

7

Melkisedeki sɪnni-i

¹ Melkisedeki* waa Salemu jāmātigi, aa tiraa waa Dɔrwuonjo jigāntienjo. *Abiramunj kāa ka ce berru-i baa jāmātigibaa-ba-i a yar-ba aa bir tuɔ jo, Melkisedeki wuɔ sire ka jārā-yuɔ a cārā Diilonjo-i hā-yo. ² Abiramunj daa bimbinni maŋ berru-na, wuɔ hā-yo cīnciel calnumma da-ma-diei niε hiere. Melkisedeki yerre yunju yaa wuɔ: «Jāmātigiviinjo». A naara kufanju-i u waa Salemu jāmātigi, ku yunju yaa wuɔ Yaafellen-jāmātigi. ³ Molo sa suɔ u to, molo sa suɔ u nyu, molo sa suɔ u bincōinjo nanjo. U hommaŋ-*maama* saa waŋ terienju, u kuliin-*maama* saa bi waŋ terienju. A ce dumaanjo-na uu dii ŋaa ninj daa Diilonj-Bienjo-i dumaa: U ciε *jigāntienjo a waa ku maacemma-na hōnnin jonj.

⁴ Nelbuɔ kelkel! Na saa da Abiramu fuɔ maŋ i bincōinjo, unj kaa da nimaŋ hiere berru-na, u birii ni cīnciel calnumma da-ma-diei hā-yo wεi? ⁵ A ne da *Levi baamba maŋ jigāntaamba, a saa baa *Moisi *anjinamma-i, ba yaa saaya ba ta ba hūu *Isirahel-baamba nagāŋ-niini cīnciel calnumma da-ma-diei-i, ŋ siε suɔ wuɔ bafamba fεrε-i Abiramu hāayēlmba namba'i. ⁶ Melkisedeki saa waa ba

† **6:19** Niεŋ Matie sebe-i-na 27.51 baa Ebire ba sebe-i-na 10.20.

* **7:1** Niεŋ Miwaanjo jŋnammaŋ-sebe-i-na (Genèse) 14.18-20.

horre-na, nga Abiramu hãa-yo u bimbinni cinci el calnumma da-ma-diei-i aa u cãrã Diilonjo-i hã-yo; fuo man Diilonjo naa pã nunngu-i baa-yo. ⁷ A ne da i suyaa wuo uman maaraa u'i cãarã Diilonjo-i hã uman cekũo. ⁸ Isirahel-baamba pã ba cinci el calnumma-i ba hã Levi baamba man, bafamba ku, a ne da Abiramun pãa a hã uman, uu dii u saa ku ñaa man waan dumaa Diilon-nelma-na. ⁹ Terienngu fanngu-na, i gbãa cira Isirahel-baamba pã ba cinci el calnumma-i ba hã Levi man, Abiramun pãa u maama-i a hã Melkisedeki-i Levi fanoo saa naa hi hono yogo nga u pãa. ¹⁰ U pãa nie nie? Tuonjo-i baa Melkisedeki-i ban daa ba-naa huonngu-na, u waa humellen tuo jo, a ce dumaanjo-na tuonon pãa kuman, u nunngu dii-kuo.

Kirsa cie jigantienjo Melkisedeki temma

¹¹ Diilon un hãa *Isirahel-baamba-i *anjnamma man, ma yungu waa *Levi baamba jigantesinni yaa nuo-i. Kuo ba jigantesinni naa hi ni fuonngu-i, Diilonjo naa waa hie yan bafamba-i aa hiel *jigantienjo nanoo Melkisedeki temma? Bafamba man *Aarõ baamba. ¹² A ne da jigantesin da ni hor, fuo anjnamma bi hor. ¹³ In wan uman maama-i, jigantesin daani vii u yaa-i, u bincunniini si. U bincunjo nanoo saa sire caa jiganga-i dede. ¹⁴ I suyaa-ma hiere wuo Itienjo tobaa-ba haayienjo yaa *Yuda-i, *Moisi saa wan ba jigantesinnin-maama dede.

¹⁵ Ku migaan tiraa kaala dei, jigantie daa Melkisedeki temma, uuduonoo si baa Levi baamba-i. ¹⁶ U saa ce jigantienjo a bie u bincunni-maama ñaa man cen dumaa anjnamma-na, nga

uŋ yeŋ u siɛ gbãa ku, ku yaa ciɛ-yo jigãntienɔ-i.

17 Diilonɔ-nelma gbaraa-ma wuɔ:

«Ŋ ciɛ jigãntienɔ nuɔ a waa ku maacemma-na hɔnniŋ jon Melkisedɛki temma.»†

18 Terienɔ fangu-na, Diilonɔ gbuyaanu nelma namma añjinamma-na wuɔ yungu si dii-mɛi; ma siɛ gbãa kãyã neliɛɔ. 19 Na saa da, añjinamma saa gbãa migãaŋ wɛima ma hi ma fuonɔ-i Diilonɔ yufelle-na. Nga fiɛfiɛ-i-na, Diilonɔ diyaa-ye hũmelle maŋ faa yaŋ. I haa i naŋga-i di yaa nuɔ-i aa tɛna. Di yaa ciɛ i gbãa piɛ Diilonɔ-i.

20 A naara kufangu-i, Diilonɔ pãa nuŋgu aa ce Yesu-i jigãntienɔ. Ma temma saa ce banamba jigãntesinni damma-na. 21 Nga ma ciɛ Yesu niini damma-na. Diilonɔ-nelma gbaraa-ma wuɔ:

«Itienɔ hielaa u niele u fɛɛŋ nuɔ aa u sa ji bir u nuŋgu-i dede.

U ciɛra wuɔ: «Ŋ ciɛ jigãntienɔ nuɔ a waa ku maacemma-na hɔnniŋ jon.»»

22 Terienɔ fangu-na, Diilonɔ uŋ bilaa *tobisifelenni maŋ baa nelbiliemba-i, Yesu yaa yiɛraaya baa ni maama-i. 23 A naara kufangu-i Levi bisãlmba huraa ba-naa boi cor jigãntesinni-na; umaŋ duɔ nyugũŋ duɔ saa ji waa, unaa hor-o. Ku ciɛ dumɛi ba ciinu. 24 Nga Yesu fuɔ dii gbula aa molo sa ji hor-o u jigãntesinni-na 25 ku'i bi tiraa ce bamaŋ piyaan Diilonɔ-i fuɔ barguɔ-i-na, u gbãa tuɔ kor-ba fafamma. Uŋ yeŋ u siɛ gbãa ku, u cãrã Diilonɔ-i u hã-ba. 26 Terienɔ fangu-na, Yesu yaa *Diilojigãntaamba yuntienɔ maŋ gbɛ baa-ye. U huɔŋga kuɔŋ, u saa cãl, u saa ce

† 7:17 Gbɛliemaŋ-nalãangu (Psaume) 110.4

ãmbabalma. Diilonɔ biyaa-yo ka jina u caaŋ-nu a maa-yo ãmbabalmanciraamba-na. ²⁷ Uu si dii ŋaa *Diiløjigãntaamba yuntaamba namba-i: Bafamba kor Diilonɔ-i yinni maŋ jon baa tãmmaŋ-niini bafamba fɛɛŋ ãmbabalma maama-na aa tiraa sire kor-o ba nellen-ɔbaamba bi maama-na. A ne da fuɔ pãa fuɔ fɛɛŋ kerre yaa-i a kor Diilonɔ-i i diei yon gbula. ²⁸ Anjinammaŋ ciɛ bamaŋ Diiløjigãntaamba yuntaamba-i, ku nuɔl-ba Diilon-hũmelle-na. Nga Diilon uŋ hielaa u niele-i u fɛɛŋ nuɔ aa ce umaŋ Diiløjigãntaamba yuntienɔ-i anjinamma huonɔgu-na, fuɔ fɛɛŋ Biɛnɔ yaa-i. U jigãntesinni hii ni fuonɔgu-i aa mumbãlmu si-niɛ.

8

Tobisfelenniŋ-maama

¹ In waŋ mamaŋ, mamaŋ yunɔgu mei, ma yaa daama: In waŋ *Diiløjigãntaamba yuntienɔ maŋ maama-i baa-na, u yaa dii baa-ye. Uu dii tɛna Diilonɔ-i Weimantienɔ caaŋ-nu dii dɔɔ-i-na ² tuɔ ce u maacemma-i Diilon-dũŋ-kerre-na. Dũŋgu faŋgu-i, Itie fuɔ fɛɛ yaa maa-ku; nelbiliemba si.

³ Diiløjigãntaamba yuntienɔ maacemma yaa a tuɔ buol Diilonɔ-i aa tuɔ pã niipãnni-i u hã-yo. Terienɔgu faŋgu-na, fuɔ miɛ wuonɔ bi da kunaŋgu a hã Diilonɔ-i ke. ⁴ Kuɔ uu naa waa hɛma-na, uu naa saa gbãa ce halle *jigãntienɔ. Hama-i nuɔ-i? Jigãntaamba dii ti ta ba pã niipãnni-i ba hã Diilonɔ-i a saa baa *anjinamma-i. ⁵ Bamaŋ dii hɛma-na bande-i-na, baŋ ceŋ ba maacemma-i dũŋgu maŋ nuɔ-i, ku kerre yaa dɔɔ-i-na. Diilonɔ pigãaŋ *Moisi-i kufanɔgu cemma

yaa-i. U gbuɔya-yuɔ wuɔ: «*Ne, ce-ku fafamma ɲaa miŋ pigāaŋ-ni ku cemma-i dumaa tãnuŋgu-na.*»* ⁶ Nga fiɛfiɛ-i-na, Diilonɔ un pãa nufeliɛŋgu maŋ *tobisifɛlenni-na, ku bɔyaa diɛlã-kũŋgu-na. Yesu yaa dii i hɔlma-na baa Diilonɔ-i tobisinni fanni cemma-na. Teriɛŋgu faŋgu-na, Diilonɔ hãa miɛ jigãntiɛŋɔ-i maacemma maŋ maaraa hɛmaŋ-jigãntaamba maama-i titirre.

⁷ Kuɔ tobisidiɛlãnni naa fa, Diilonɔ naa waa hie tuɔ bel ninanni? ⁸ Nga i daa Itiɛŋo taa u cãl u baamba-i un piiye teriɛŋgu maŋ nuɔ-i wuɔ:

«*Yiɛŋgu dii baa yiɛŋgu mi ka bel tobisifɛlenni baa *Isirahɛl-baamba-i a naara *Yuda-baamba-i.*

⁹ *Ni siɛ waa niiduɔni baa mi naŋ bilaa ba tobaa-ba nammu-i hiel-ba Esipi-i-na aa naa bel nimaŋ baa-ba.*

Ba biɛnaana tobisinni fanni-i ku'i ciɛ mɛi bi ne-ba aa yaŋ-ba.

¹⁰ *Miŋ ka bel tobisinni maŋ baa Isirahɛl-baamba-i biena maŋ juɔŋ,*

mi ka dii mi anjɛnamma-i ba kusũnni-na, mi ka nyɛgɛŋ-ma ba hãmmu-na.

Mi ka waa ba Diilonɔ muɔ aa ba waa mi baamba.

¹¹ *Yunɔgu si dii unaa duɔ ji cira u pigāaŋ unanɔ baa mi sɛnni-i.*

Ba ka suɔ-mi hiere ka saa; a donɔ bisãlmba-na ka hel baa bɛncuɔmba-i hiere ba ka suɔ-mi.

¹² *Baŋ cãlãa-mi baa mamaŋ, mi ka yaŋ ma ti, mi ka hiel ba ãmbabalma-i mi huɔŋga-na.»†*

* **8:5** Helmaŋ-sebe (Exode) 25.40

† **8:12** Seremi (Jérémie)

13 Diilonɗ uŋ biɛ tobisiŋ daani-i niifelenni, kuu dii ŋaa u ciɛ diɛlã-niini-i niicɔlonni. A ne da biŋkũngu maŋ vãa, ku kã gbuoma-na.

9

Jigãntie buɔra jigãntien-na

1 Diɛlã-**tobisinni* waa baa ni buolmaŋ-hũmienja baa ni buolmaŋ-terienɗu hiɛma-na bande-i-na. 2 Baa naa ce kompadũngu aa karnu ku huɔŋga-i sɔmma hãi. Niŋ suur gbuya kumaŋ, ba taa ba bi-ku Diilonɗ-dũngu. Fitimbaa-ba waa kusuɔŋ-nu'i baa Diilonɗ-buruɔŋ waa taabale maŋ nuɔ-i hiere. 3 Hãaliŋ-kũngu-i, ba taa ba bi-ku Diilodubilonɗo. 4 Wusũnaŋ-igãŋga naŋga waa terienɗu-na, ka waa sɛne-kaaŋga, a naara **tobisinniŋ-kporuo-i*; baa naa tiŋ-yo baa sɛne. Kporuo huɔŋga-na, sɛne-birenɗa naŋga waa baa **mani* ka huɔŋga-na. **Aarɔ* gboruɔŋgu maŋ naa puu pũlma-i* kuu naa bi waa a naara tobisinniŋ-nelmaŋ nyegãaŋ tãmpɛenja maŋ nuɔ-i. 5 Ba taa ba kũnna tãmma-i kporuo daayo suuluo yaa nuɔ-i ba kor Diilonɗo-i ãmbabalma maama-na. Baa naa kul Seribɛbaa-ba† namba jina suuluo dɔrɔ-i-na ba ta ba pigãaŋ wuɔ Diilonɗo dii. Seribɛbaa daaba naa paarnu ba bũncɛmmu-i kporuo yudɔrɔ-i-na a cĩnnu-yuɔ. Mii si dii da mi biɛ biɓbiŋ daani-i ni yunniŋ da mi waŋ ni maama; ma wammaŋ-huɔŋgu sɪ fiɛfiɛ-i.

6 Kompadũngu waa waanɗ daama temma yaa-i aa **Diilojigãntaamba* ta ba suur dudɛlãŋgu-na

* 9:4 Niɛŋ Kãmmaŋ-seɓe-i-na (Nombres) 17.16-25. † 9:5 Seribɛbaa-ba: Ba bi **dɔrɔpuɔrbiemba* namba'i dumaanɗo-na.

yinni maŋ joŋ ba ce ba maacemma-i. ⁷ Hãaliŋ-kũngu-na, ba yuntienjo yaa taa u suur u diei yoŋ. Aa u taa u suur i diei belle-na. Fuo ferε-i, baa nuamba-i, baŋ cālāa Diilonjo-i baa mamaŋ hiere, duo u suur, u suur baa biŋwuon-tamma, ka kor-o.

⁸ Terienğu fanğu-na, *Diilon-Yalle pigaaŋ-ye wuo mamaŋ taa ma ce kompadudielanğu-na, maŋ taa ma ce huonğu-na, Diilodubilonjo dumelle saa naa hi puure yogo. ⁹ Kompadun daaku pigaaŋ-ye nelma nyunjo ku baaŋgu-na. Ku pigaaŋ-ye wuo baŋ paŋ niipanni maŋ ba hã Diilonjo-i a naara niikonni-i hiere a saanu baa mamaŋ nyegaaŋ, ni sie gbãa fẽ ni pãtaamba hõmmu-i gbarnu. ¹⁰ Mamaŋ nyegaaŋ, ma pigaaŋ niwuonin-kũngu yoŋ baa niinyonni-kũngu a naara nelien nuo nin saaya ŋ migaaŋ ŋ kũma-i dumaa Diilonjo yufelle-na. Nifanni-i daani-i hiere nelbilien-ãncemma. Ba taa ba ce-ma ba cie Diilonjo duo bibirre-mei.

¹¹ Fiefiε-i-na, *Kirsa juo ji ce *Diilojigãntaamba yuntienjo, i die da bisin ku fafaanğu-i. Un ceŋ u jigãntesinni-i kompadunğu maŋ nuo-i, ku maaraa hĩemaŋ-kũngu-i aa tiraa fa yaŋ-ku. Kompadunğu fanğu-i nelbiliemba saa ce-ku, ku yunğu yaa wuo hĩemaŋ-kũngu si. ¹² Kirsa suurii-kuo i diei yoŋ. U saa suur ka buol baa kaagbuon-tamma, u saa bi suur ka buol baa balyun-tamma. Nga u suurii ka buol baa fuo ferεŋ tamma a kor-e gbula. ¹³ Bamaŋ guolaaya ba ferε, ba migaaŋ-ba baa kaagbuon-tamma, sisɔ balaan-tamma, da ma'i bi si naanɔnɔŋ-cuonğu. ¹⁴ Bimbaan-tamma da ma gbãa migaaŋ nelienjo-i migaaŋ daama temma-i, mie in cie guoyuo maŋ, Yesu fuo maŋ saa ce kuubabalaanğu da, aa

pã u fεε hã Diilonjo-i Diilonj-Yalle barguɔ-i-na, fuɔ tãmma ka hur i balaanjo-i ka hi hie a migãan j hɔmmu-i i tie cãa Diilonjo-i Cicɛlmantienjo-i?

¹⁵ Ku cie dumei u jo ji waa i hɔlma-na baa Diilonjo-i tobisifeleenni-na. Cãlmuɔ man cie to-bisicɔlonni-na, Yesu kuu a kor nuɔmba-i cãlmuɔ fanjo-na. A ce dumaanjo-na, Diilonj uɲ biε baman duɔ ji hã-ba u ciilunjo man sa tɛn dede, ba ka gbãa da-ku ɲaa uɲ pãa nuɲgu-i baa-ba dumaa.

¹⁶ Da ɲ nyegɛɲ sebe a pigãan ɲ ciilunjo cal-numma-i, da ɲ saa ku, ku sie gbãa cal. ¹⁷ Da ɲ waa cicɛlma yogo, sebe huɔya-maama sie gbãa ce. Da ɲ ku, ku yaa ma suɔ gbãa ce. ¹⁸ Kuuduɔɲgu yaa-i baa Diilonj-tobisinni-i. Halle dielã-niini bilaa baa tãmmaɲ-kunjo. ¹⁹ Kuɲ cie dumaa ku yaa daaku: Diilonj uɲ'a ba ta ba wuɔ hũmienja man, *Moisi kalaan-ya baa-ba hiere igɛna ɲaa an nyegãan dumaa *anjɲamma-na. Uɲ cie mafamma-i, baa naa ko nambiemba namba baa kaagbolaamba namba, wuɔ biε ba tãmma-i a guɔl baa hũmma, aa ce kumitedãama a vaa *isopefielu a dii misirra anjɲammaɲ-sebe-i-na aa bi dii misirra nuɔmba-na hiere ²⁰ aa cira: «*Diilonj uɲ bilaa tobisinni-i baa-na baa tãmmaɲ-niini man, ni tãmma yaa-i.*»‡ ²¹ Aa naa bi misirra kompadunjo-na baa ku bimbinni-na hiere. ²² A saa baa anjɲamma-i, ba migãan bimbinni boi baa tãmma-i. Aa ambabalma sie gbãa pir ni tãmmaɲ-kunjo saa ko.

²³ Hiemanj-bimbinni migãan migãan daama temma yaa-i baa bambaan-tãmma, ɲga dɔr-niini yaa kirɛɲa-i, nifanni migãan baa tãmma man

‡ 9:20 Helmanj-sebe (Exode) 24.3-8

bɔyaa bɪmbaɲ-tām̄ma-na. ²⁴ Bige-i ciɛ mi waɲ-ma dumaɲo-na? Ku yuɲgu yaa daaku, nelbiliembaɲ maa Diiloɲ-dūɲgu maɲ, Kirsa saa suur kufanɲu-na, u suurii Diiloɲ-dūɲ-kerre yaa nuɔ-i dɔrɔ-i-na, ka waa u caaɲ-nu tuɔ waɲ i yuɲ-maama-i baa-yo. ²⁵ Aa tobiɲɔlɔnni-na, belle belle, Diilojigāntaamba yuntienɔ suur Diilodubiloɲo-na baa biɲwuɔɲ-tām̄ma ka kor Diiloɲo-i. Nga Kirsa suurii a ka pā fuɔ fɛrɛɲ kerre yaa-i i diei yon a hā Diiloɲo-i. ²⁶ Die i ne miwaanɔɲ duɔɲ dii huɔɲgu-na ji hi baa nyuɲgo, kuɔ uu naa u pā u fɛrɛ ku yu niele, uu naa muliɛɲ bɔi dɛ! Nga u juɔ i diei yon gbula miwaanɔ tɪmmaɲ-huɔɲ daaku-na, a ji ce u fɛrɛ tām̄maɲ-kūɲgu duɔ gbuonu āmbabalma-i.

²⁷ Nelien nuɔ ɲ ku i diei yon a kā Diiloɲo ka yuu-ni. ²⁸ Kuuduɔɲgu yaa baa Kirsa-i, u ciɛ u fɛrɛ tām̄maɲ-kūɲgu a hā Diiloɲo-i i diei yon a pir nuɔmba āmbabalma-i. U ka bir jo. Duɔ jo gboluɔɲgu fanɲu-na, u sa ji pir āmbabalma, u ji kor bamaɲ ciyaɲ u duɔ ji kor-ba.

10

¹*Anjɪnamma ciɛ ta ma pigāɲ bisɪɲ ku fafaɲgu yalle yaa yon; ɲga ma'i sɪ fafaɲgu fanɲu fɛrɛ-i. A ce dumaɲo-na, bamaɲ kuraɲ Diiloɲo-i baa tām̄maɲ-niini-i bienaɲ jon, tām̄maɲ-niini fanni cɛraa ni gbāa migāɲ-ba ba hi ba fuɔɲgu-i Diiloɲo yufelle-na. ² Kuɔ nii na'a ni ka gbāa, nii naa pir ba cālmuo-i bei i diei gbula aa ba siɛ tiraa nunu-yuɔ. A ce dumaɲo-na dii yiinaa baa naa hiel ba naɲga buolma-na. ³ Na saa da, belle belle, buolɲ daama ce nuɔmba āmbabalma maama ta ma tiɛnu-bei.

4 Hama-i nuɔ-i? Balɛ-tām̄ma-i baa kaagbolaan-tām̄ma siɛ gb̄aa pir nelienɔ āmbabalma-i halan-ma u yungu-na. 5 Ku'i cie Kirsan taa u jo hɛma-na, u gb̄ɛ Diilonɔ-i wuɔ:

«ŋ ciera ŋ sa taara tām̄man-kūngu baa b̄ɛkūpāngu. Nɔga ŋ hāa-mi kūma mi da mi bir-ma hā-ni.

6 *Ban kon tām̄man-niini man aa kukul-ni, ni maama sa dɔlnu-niɛ, āmbabalman-tām̄man-kūngu-i maaduoma.*

7 *Ku'i cie mi cira:*

Diilo, muɔmɛi daami!

Mi juɔ da mi ji ce niŋ taaran kuman,

*ŋaa man nyɛgɔan duma mi kūngu-na Diilon-nelma-na.»**

8 Uŋ puurii u nunɔgu-i, neldielāmma man juɔ, ma yaa daama: *«ŋ ciera ŋ sa taara tām̄man-kūngu baa b̄ɛkūpāngu, ŋ sa taara ban kon tām̄man-niini man aa kukul-ni, ŋ sa bi taara āmbabalman-niini-i, kɛrɛ ni sa dɔlnu-niɛ.»* A ne da ānjinamma yaa juɔ baa niipān daani-i hiere.

9 Aa tiraa cira: *«Muɔmɛi daami, mi juɔ da mi ji ce niŋ taaran kuman.»*

Ku pigāan wuɔ u huraa āncencɔlomma-i baa maafɛlɛmma. 10 Diilon uŋ taa u taara kuman, Yesu-Kirsa cie ku yaa-i. U pāa u fɛrɛ i diei yon gbula tām̄man-kūŋ temma, a pir i āmbabalma-i.

11 Yinni man jon Diilojigāntaamba kā ba ce ba maacemma-i. Ba hinu ba kor Diilonɔ-i korɔuɔŋ daama yaa-i baa tām̄man-niini, a ne da tām̄man-niini cɛraa ni gb̄aa pir nelien āmbabalma.

12 Nɔga *Kirsa pāa u fɛrɛ i diei yon a pir nuɔmba āmbabalma-i aa kā ka tɛna Diilonɔ caan-nu gbula

* **10:7** Gbɛlieman-nalāanɔgu (Psaume) 40.7-9

¹³ tuɔ cie Diilonɔ duɔ mal u bigāarāamba-i hã u ce u bāanɔ-u-i beɪ. ¹⁴ A ce dumaanɔ-na, uŋ pirii baman āmbabalma-i, u pāa u fɛɛ-i diei yon a migāan-ba ba hi ba fuonɔ-u-i gbula. ¹⁵ *Diilonɔ-Yalle bi waan ma yaa-i wuɔ:

¹⁶ «Itienɔ ciɛra:

*«Miŋ ka bel *tobistnni man baa-ba biena man juon, mi ka dii mi anjɩnamma-i ba hɔmmu-na, mi ka nyɛgɛŋ-ma ba kusūnni-na.»*

¹⁷ Aa tiraa cira:

«Mi ka hiel ba āmbabalma-i mi huonɔga-na baa ba calmuɔ-i hiere.»†

¹⁸ Da kuɔ Diilonɔ hielaa i āmbabalma-i u huonɔga-na, yuŋ haku-i dii ŋ ka tiraa pã kuupānɔ da ŋ hurma?

Yaan i piɛ Diilonɔ-i baa huonɔga diei

¹⁹ Terienɔ fangan-na, tobiŋ namaa, Yesu tamma cie i suɔ wuɔ i ka gbāa tie suur Diilodubilonɔ-na.

²⁰ U pāa u fɛɛ tammaŋ-kūŋ temma, a taalnu kompanɔ man waa Diilodubilonɔ dumelle yaanɔna a puure hūmefɛɛɛnde hã-ye. Hūmelle fande yaa cīcīlman-hūmelle-i. ²¹ A ce dumaanɔ-na, *Diilojigāntaamba yuntienɔ man dii baa-ye Diilonɔ-dūŋgu yuŋgu-na, u temma si dii. ²² Terienɔ fangan-na, i āmbabalma anjɔguoman hilaa i hɔmmu-na aa i ce koŋ, yaan i piɛ Diilonɔ-i baa huonɔga diei aa i gbu i haa i nanɔga yuɔ ku haama. ²³ U sa pã nuŋgu aa ji bir baa huon-āndaanɔ, a ce dumaanɔ-na, iŋ faran i ne kuman aa tie wan ku maama, yaan i nyaar-kuɔ kpelle. ²⁴ Yaan i tie kāyã i-naa i dii sireiŋa i-naa nuɔ nelnyulmu cemma-na baa anfafamma bi

† **10:17** Seremi (Jérémie) 31.33-34

cemma-na. ²⁵ Baa na yaŋ i tie bir i tigiimambaa-ba-na ŋaa banambaŋ miɛŋ-kuɔ dumaa. Aa ji tiraa da naŋ daa Itienjo jomma piɛ ma jo de-i-na, yaan aa i tie dii sirɛiŋa i-naa nuɔ.

²⁶ Na saa da, iŋ suyaa ninsoŋo-i, die suuye i yufienja-i aa cor tie ce kuubabalaanɣu-i, tãmmaŋ-kũŋgu nanɣu si dii kumaŋ gbãa pir i ãmbabalma-i. ²⁷ Diɛ suuye i yufienja-i, kumaŋ tiyãa ku yaa daaku: I tɛna baa hotiele-i i tie cie gẽŋgeryiŋgu-i baa dãnɣbɔguɔŋgu maŋ ka wuo Diilonjo bigãarãamba-i.

²⁸ Uman duɔ cãl *Moisi *ãnjɛnamma-i, aa nuɔmba hãi sisɔ ba siɛi da-yo aa waŋ-ma, hujarre si dii-kuɔ; ba ko kutienjo-i. ²⁹ Terienɣu fanɣu-na, uman duɔ saa dii Diilon-Bienjo nunɣu-i, uman duɔ saa kãŋ *tobisinnin-tãmma maŋ pirii u ãmbabalma-i, uman duɔ tuɔ biɛna *Diilon-Yalle yerre-i, ŋ siɛ suɔ wuɔ di yaa pigãan-yeŋ Diilonjo hujarre-i, fuɔ kũŋgu ka waa niɛ? Ku siɛ balan yaŋ uman cãlãa ãnjɛnamma-i wei? ³⁰ Uman ciera:

«Muɔmei ka suu sɔlaanɣu-i;

muɔmei ka pã neliɛŋo neliɛŋo baa uŋ cie kumaŋ.»

Ma sɪ i suɔ kutienjo-i ke? U yaa Diilonjo-i. U tiraa cira wuɔ:

«Itienjo ka ce u baamba ãndaanɣu-i.»‡

³¹ Diilonjo-i Cicɛlmantienjo-i, u nel da ma bel-ni, hotiele dii-kuɔ de!

³² Yaan aa na ne kumaŋ curaa: Naŋ hilaa kukulma-na, ku domma-na muliɛŋ hama-i saa haa-nei? Nɣa ma saa gbãa jɛnya-nei. ³³ Na hɔlma-na, ba taa ba tuora banamba aa ce-ba kpãncɔlgũɔ nuɔmba-na. Bamaŋ naa tɛ, ba saa nanna ban

‡ **10:30** Anjɛnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 32.35-36

ceŋ bamaŋ kpāncōlgūō-i; ba taa ba kāyā-bei. ³⁴ Na siyaa muliēŋ baa kasobiemba-i aa na bi siyaa ba hūu na nagāŋ-niini-i ni maama saa jaŋ-na, aa suō kerre wuō bimbifafanni nanni dii baa-na a yaŋ baŋ hūyāa nimaŋ aa ni sa ji kā terienŋu.

³⁵ Terienŋu faŋgu-na, naŋ daa holle maŋ dii ku domma-na, baa na yaŋ di korra-nei, ku yaa Diilonŋo ka pā-na bōi. ³⁶ Vaan na fere na ta na ce Diilonŋ uŋ taaraŋ kumaŋ a gbāa da na da uŋ pāa nuŋgu maŋ.

³⁷ Na saa da, ma nyegāaŋ Diilonŋ-nelma-na wuō:

«Ku saa maa, ku tīyāa celle

aa umaŋ saaya u jo, u jo.

U siē vaaya.

³⁸ *Umaŋ vii mi hūmelle-na, uŋ haa u naŋga-i miē, u ka kor,*

ŋga duō nanna hūmelle-i, ku siē dōlnu-miē baa-yo.»§

³⁹ Bamaŋ naana hūmelle-i aa ta ba kā da ba ka balla, miē ii si dii baa-ba. Ŋga bamaŋ hūyāa-ma da ba ka kor, ii dii baa ba yaa-i.

11

Nagahaalen-maama

¹ A haa ŋ naŋga-i Diilonŋo-na ku yuŋgu yaa wuō niŋ hiŋ kumaŋ taalunŋu-i, ŋ suyaa wuō ŋ ka da-ku, ku bi pigāaŋ wuō niŋ'a ŋ sa da kumaŋ baa ŋ yufelle, ŋ suyaa wuō kuu dii. ² Yiinataamba naa haa ba naŋga Diilonŋo-na ku'i ciē Diilonŋo gbeliēŋ-ba.

³ I haa i naŋga Diilonŋo-na ku'i ciē i suō wuō Diilonŋo hielaa miwaaŋo-i baa u nuŋ-āndaanŋu yon, a ce dumaanŋo-na in daŋ nimaŋ hiere baa i yufieŋa-i ni hilaa in'a i sa da kumaŋ baa i yufieŋa yaa nuō-i.

§ **10:38** Abakuke (Habaquq) 2.3,4

⁴ Abel naa haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ u pã biŋkūfafaangu hã Diilonɗo-i a yaŋ Kayine-i*. Uŋ ŋa naa haa u nanɗa Diilonɗo-na, ku'i ciɛ Diilonɗo gbɛliɛŋ-yo wuɔ u vii aa cira u niipãnni dɔlaanu-yuɔ. Abelŋ haa u nanɗa-i Diilonɗo-na, uŋ fiɛ ku, u nelma dii-ye hūmefafalle-na yogo.

⁵ Enoki naa haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ Diilonɗo biɛ-yo ka jina u caaŋ-nu u saa yaŋ u ku†. Ba juɔ'a ba ne naa-yo; molonɗ yufelle saa ji tiraa haa-yuɔ. Aa u suɔ duɔ ta, Diilonɗo naa waŋ-ma wuɔ u kūŋgu dɔlaanu-yuɔ. ⁶ Da ŋ saa haa ŋ nanɗa-i Diilonɗo-na, ku siɛ gbãa dɔlnu-yuɔ baa-ni. Umanɗ piyaanɗ Diilonɗo-i, u saaya u hūu-ma wuɔ Diilonɗo dii, aa u pã bamanɗ taaraayanɗ-yuɔ.

⁷ *Nowe naa haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ Diilonɗ uŋ gbuɔya-yuɔ baa mamanɗ, u hūu-ma a ne da ma saa naa hi ce yogo. U nuɔ Diilonɗo nuŋgu-i aa ce begubuɔ-i a suur baa u dumellenɗ-baamba-i hiere hūmma saa da wuo-ba. Uŋ ciɛ mafamma-i u pigãanɗ wuɔ mamanɗ daa banamba-i ba'i taaraayamei. Aa uŋ haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ u ce nelviinɗo Diilonɗo wulaa.‡

⁸ *Abiramu naa haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ u nu u nuŋgu-i aa hūu-ma hel ba nelle-na ta tuɔ kã Diilonɗ uŋ pãa nuŋgu-i baa-yo wuɔ u ka hã-yo nelle manɗ; a ne da u saa tuɔ suɔ di saanɗu. ⁹ Uu naa haa u nanɗa Diilonɗo-na ku'i ciɛ uŋ pãa nuŋgu-i wuɔ u ka hã-yo nelle manɗ u kã ka tɛna-die ŋaa nerienɗo tuɔ cɔ kompadūŋ-nu. *Isaki-i baa *Yakɔbu-i, ba bi

* **11:4** Niɛŋ Miwaanɗo jɲnammanɗ-sebe-i-na (Genèse) 4.3-10. † **11:5** Niɛŋ Miwaanɗo jɲnammanɗ-sebe-i-na (Genèse) 5.21-24. ‡ **11:7** Niɛŋ Miwaanɗo jɲnammanɗ-sebe-i-na (Genèse) 6-9.

waa kompadūnni yaa nuɔ-i aa nuduɔŋgu yaa bi pāa baa bafamba-i. ¹⁰ Diilonɔ ŋɔ fuu nelle maŋ aa ma-de u fεε, dūnni yieraaya dɛi, Abiramu yufelle waa di yaa nuɔ-i.

¹¹ Sara waa cɛnyɛiŋo, ŋga uu naa bi haa u nanɔga Diilonɔ-na ku'i cɛ u gbāa duɔ da bilonɔ; ŋ sie suɔ wuɔ uu naa cor bilodalle-i gbuu maa. Uu naa suɔ wuɔ uman pāa nunɔgu-i baa-yo wuɔ u ka da bilonɔ u sie gbāa tāal-o, ku'i cɛ ma bi dɔl-o. ¹² Ku cɛ dumei bibieŋo diei honɔ a dii hɛma yu a ne da uu naa tuɔ yii baa u yunɔgu. U huonɔgu ciinu ŋaa niŋ daa mɔɛŋa-i dumaa dɔrɔ-i-na; molo sie gbāa kɔŋ-ku. §

¹³ Bamanɔ bafamba-i daaba-i hiere, ba haa ba nanɔga Diilonɔ-na ji ku. Diilonɔ ŋɔ pāa nunɔgu maŋ, ba saa hi-ku; ŋga ba faara da-ku yaa-i a ce ba hɔmmu gbuu fɛ baa-ku. Bafamba fεε waan-ma wuɔ bafamba-i hūncortaamba, bafamba muntɛnammu sɪ hɛma-i. ¹⁴ Bamanɔ piienɔ du-maanɔ-na, ku pigāanɔ wuɔ ba taara ba nelle. ¹⁵ Banɔ hilaa dimanɔ nuɔ-i, kuɔ di kūɔma naa bel-ba, baa naa gbāa bir kã-diε. ¹⁶ Ŋga ba taa ba taara dimanɔ faa yanɔ difande-i. Ba taa ba taara dɔrnelle. Ku'i cɛ Diilonɔ sie ba ta ba bi-yo ba Diilonɔ. Na saa da, u migāanɔ terienɔgu hã-ba u nelle-na.

¹⁷ Abiramu naa haa u nanɔga Diilonɔ-na ku'i cɛ Diilonɔ ŋɔ fiε ce-yo ne wuɔ u pã Isaki-i hã-yo, u saa yagar. U siyaa duɔ pã u bɛduɔla-i hã Diilonɔ-i. ¹⁸ A ne da Diilonɔ naa pã nunɔgu baa-yo wuɔ: «*Isaki yaa ka hã-ni huonɔgu.*»* ¹⁹ Abiramu naa suɔ wuɔ Isaki

§ **11:12** Niɛŋ Miwaanɔ jɛnamman-sebe-i-na (Genèse) 22.17.

* **11:18** Miwaanɔ jɛnamman-sebe (Genèse) 21.12

duo fiε ku, Diilonjo ka gbãa sire-yuo, ku'i cie Diilonjo bir u bieŋo-i hã-yo. Nel daama cie antigãama.

²⁰ Isaki naa bi haa u nanga Diilonjo-na ku'i cie u cãrã-yuo hã Yakabu-i baa Esawu-i ba bisĩnuo maama-na.† ²¹ Yakabu naa haa u nanga Diilonjo-na ku'i cie uŋ juo tuo yii duo ku u cãrã-yuo hã Yosefu bepuamba-i ba yunnin aa yiye u bũle-i a dũuna jaal Diilonjo-i.‡

²² Yosefu naa haa u nanga Diilonjo-na ku'i cie uŋ juo pie kuliŋgu huŋgu maŋ nuo-i, u waŋ-ma wuo *Isirahel-baamba ka hel Esipi-i-na aa pigãaŋ baŋ saaya ba ce kumaŋ baa u kogonni-i.§

²³ *Moisi bĩncuamba naa haa ba nanga Diilonjo-na ku'i cie baŋ huŋ-yo ba fuo-yo u ce caamba siεi. Baa naa da u faa cor a ce ba saa kãŋ jãmatigi andaŋgu-i.*

²⁴ Moisi naa haa u nanga Diilonjo-na ku'i cie u yaanŋaŋ juo cã u yagar wuo ba baa bĩ-yo jãmatigi hãayɛlŋo. ²⁵ U nie fiisaanŋu-i aa yaŋ-ku; wuo fiisaanŋu maŋ baŋ ceŋ-kuŋ ambabalma hɔlma-na ku sa co; aa hĩrã u kũoma-i ka muliεŋ baa Diilonjo-baamba-i. ²⁶ Uu naa ne da da ŋ hĩrã tuosĩnni-i *Konkortieŋo maŋ ka jo u temma-i, kuu dii baa yunŋu a yaŋ weisĩnni-i hiere Esipi-i-na. U taa u fara u ne Diilonjo uŋ ka pã-yo baa kumaŋ.

²⁷ Moisi naa haa u nanga Diilonjo-na ku'i cie u hel Esipi-i-na u saa kãŋ jãmatigi hɔdulle-i. U nyaarãa

† **11:20** Nieŋ Miwaanjo jĩnammaŋ-sebe-i-na (Genèse) 27.28-29,39-40. ‡ **11:21** Nieŋ Miwaanjo jĩnammaŋ-sebe-i-na

(Genèse) 48.1-20; 47.31. § **11:22** Nieŋ Miwaanjo jĩnammaŋ-sebe-i-na (Genèse) 50.24-25 baa Helmaŋ-sebe-i-na

(Exode) 13.19. * **11:23** Ba gbε Esipi jãmatigi maŋ naa ciera ba ko bisãlmba-i. Nieŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 1.8-22.

ɲaa u da Diilonɔ-i baa u yufelle. ²⁸ Uu naa haa u naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u ce *kərsɪnni tɪmman-ponsaanɟu-i. U ciɛ Isirahel-baamba hure tamma ba dumiɛɲ-yammu-na wuɔ *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maɲ kuɔɲ nuɔmba-i duɔ ji tuɔ cor, u baa ko Isirahel-baamba bepuɔmba-i.†

²⁹ Isirahel-baamba naa haa ba naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ hūmma taal sɔmma hāi dāmmaɲ-nuoradāama-i-na‡ aa ba wuɔ cor terkuraan-nu. Esipitaan ba'a ba niya-bei ce ba temma-i hūmma wuo-ba.

³⁰ Isirahel-baamba naa haa ba naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ ba nu u nunɟu-i aa wuɔ ciilā Yeriko-i yinni niediei. Niehāi yiɲɲu-na nelle-koko wuɔ cii.

³¹ Araabu maɲ waa saasorcieɲo-i uu naa haa u naŋga Diilonɔ-na ku'i ciɛ u har Isirahel-baamba maɲ naa juɔ da ba ji cuo ne nelle-i, a ce dumaanɔ-na ba saa ko-yo baa bamaɲ saa ta ba nu Diilonɔ nunɟu-i.§

³² Mi tiraa waɲ wuɔ niɛ? Mi siɛ da mi fɛrɛ a piiye Sedeɔ maama-i, baa Baraku maama-i, baa Samusɔ maama-i, baa Yefite maama-i, baa *Davidi maama-i, baa *Samiel maama-i a naara *Dilopɔpuɔrbiemba bi maama-i.* ³³ Baɲ haa ba

† **11:28** Niɛɲ Helman-seɓe-i-na (Exode) 12.1-30. ‡ **11:29** Niɛɲ Helman-seɓe-i-na (Exode) 14.21-31 baa Pɔpuɔr. 7.36. § **11:31**

Niɛɲ Yosuwe seɓe-i-na (Josué) 2. * **11:32** Sedeɔ: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Gēɲgertaamba seɓe-i-na (Juges) 6-8. Baraku: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Gēɲgertaamba seɓe-i-na (Juges) 4.6-16. Samusɔ: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Gēɲgertaamba seɓe-i-na (Juges) 14-16. Yefite: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Gēɲgertaamba seɓe-i-na (Juges) 11. *Davidi: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Samiel seɓeɗelāɲo-na (1 Samuel) 17.23-51. *Samiel: Niɛɲ u kɲɲɲu-i Samiel seɓeɗelāɲo-na (1 Samuel) 7.9-11.

nan̄ga Diilon̄o-na, ba ciε berru-i a hūu jāmalābaa b̄oi. Ba wuoyaa hūmelle aa Diilon̄ uŋ pāa nuŋgu maŋ baa-ba, ba daa-ku. Ba suuye jarbaa-ba nunni-i. ³⁴ Ba diyaa-ba dāamu-na ŋga b̄iŋkūŋgu saa ce-ba. Ba kuraa jigāŋga-na. Fōŋgūō saa waa-bei, ŋga Diilon̄o diyaa fōŋgūō bei. Ba ciε nan̄karbabaa berru-na. Ba duonyā nilēiŋa b̄oi sorosibaa ba gbar. ³⁵ Caamba namba naa haa ba nan̄ga Diilon̄o-na ku'i ciε u sire ba kuomba-i hā-ba.

Ba muyaa nuōmba namba ko-ba wuō ba ciε niε ta ba wuō Diilon̄-hūmelle-i. Kuō baa naa cīina-diε baa naa gbāa yaŋ-ba, ŋga ba yagaraa kufan̄gu-i wuō da ba ku, Diilon̄o ka sire-bei ba ta ba ce ba bāan̄gu-i baa-yo. ³⁶ Ba bi nyiε banamba sūlma aa muo-ba aa vaa banamba dii-ba kaso. ³⁷ Ba naan̄ banamba baa tāmp̄iēŋa ko-ba. Ba karaanu banamba sōmma hāi, aa fō banamba baa jigāmmu ko-ba. Muncōmmu saa waa baa banamba. Ku-taamba taa ba wuōra ba b̄iŋ. Ba taa ba h̄i cāani. B̄iŋkūŋgu saa waa baa-ba. Nuōmba mulāan̄-ba aa ce-ba sūlma. ³⁸ Miwaan̄o saa naa saaya baa-ba. Ba taa ba wuōra ba b̄iŋ h̄iēŋ-nu, tānni-na aa ta ba cō fonn̄iŋ.

³⁹ Baman̄ bafamba-i daaba-i hiere, Diilon̄o gbelaan̄-ba wuō ba haa ba nan̄ga yuō, a ne da uŋ pāa nuŋgu maŋ, ba saa da-ku. ⁴⁰ Bige-i ciε ba saa da-ku? Diilon̄o niε da miε diε hi i fuon̄gu-i baa bafamba-i hiere kuuduōŋgu aa da-ku, ku yaa bōyaa. U saa tuō taara bafamba da-ku miε i yaan̄-na ku'i ciε.

12

Yaan̄ i h̄irā i kōma-i

1 Terienḡu fanḡu-na, nelpūḡu maḡ siire wuᓵ Diilonḡ-hūmelle-i daaku-i, ku taa i yaan-na ta ku pigāan-ye hūmelle-i. A ce dumaanᓵ-na, kumaḡ bilaayan-yiε i sa gbā i kā yamma Diilonḡ-hūmelle-na, yaan i hiel i nanḡa kuᓵ. Ambabalma maḡ sᓵḡolaanunḡ i gbeini-na fεu, yaan i yan-ma aa i vaa i fεε baa gbarunḡu maḡ dii i gbeini-na. 2 Yaan i tiε ne Yesu yaa-i. U yaa ciε i haa i nanḡa-i yuᓵ aa u yaa ka ce i haa-ka hi i fuonḡu-i. U hīērā kuliinḡu-i *daanḡu-na, u saa ne ku senserre-i. Hᓵfēlle maḡ taa di ciε-yo, u taa u fara u ne di yaa-i. Fiεfiε-i-na, uu dii tīεna Diilonᓵ caan-nu.

3 Niεḡ unḡ hīērā nelbabalaamba bigāaru-i du-maa, ku yaa kūᓵkaralle siε ta di muliεḡ-na. 4 Nanḡ yenḡ malunḡu maḡ nuᓵ-i baa āmbabalma-i, unaa saa tīε-maḡ yogo do! 5 Aa Diilonḡ unḡ dii sirεiḡa maḡ nei wuᓵ u bisālḡ namaa, sirεiḡa faḡa maama karaanu-nei wei? Ma nyεḡāan wuᓵ:

«Mi biε, Itienḡ duᓵ kaya ḡ yunḡu-i mamanḡ nuᓵ-i, baa biε-ma ānsᓵsᓵmma.

Duᓵ nuola-niε, baa yanḡ ḡ kūᓵma kara.

6 *Umanḡ maama-i dᓵlaanunḡ Itienᓵ-i, u dii u yaa-i hūmefafalle-na.*

*Unḡ biḡ umanḡ u biεḡo, u muo u yaa-i.»**

7 Taa na hīērā muliεma-i, Diilonᓵ dii-na hūmefafalle-na baa ma yaa-i. U ce dumεi baa u bisālmba-i. Namaa daa bisālāanḡ hayo-i dii aa u to sa nuola-yuᓵ? 8 Diilonᓵ nuola u bisālmba-i hiere. Duᓵ yanḡ namaanᓵ-i u sa nuola-nei, na saaya na suᓵ wuᓵ u bisālḡ-kirεiḡ namaa sī; na to dii u deḡ.

* 12:6 Bīncuᓵḡ-nelmaḡ-sebe (Proverbs) 3.11-12

9 Tonaamba dii baa-ye hɛma-na bande-i-na ta ba nuola-yiɛ aa i tiɛ kãŋ-ba. Ku ce niɛ i siɛ nu i To maŋ dɔrɔ-i-na u nuŋgu-i aa da cicɛlma maŋ sa tiɛŋ dede-i? ¹⁰ I tobaa-ba nuolaaya-yiɛ a saanu baa kuŋ dɔlaanu bafamba dumaa, aa ba nuolamma bālãa hɛma-na bande yoŋ. A ne da Diiloŋo ne miɛ fafaanɗu'i aa tuɔ nuola-yiɛ i diɛ bir fuɔ birma.

¹¹ Da ba ta ba nuola-niɛ, baŋ nuolaŋ-niɛ huonɗu maŋ nuɔ-i ku sa dɔlɛ-niɛ, ku bir yaŋ aa ta ku jaŋ-ni. Nga da ŋ siɛ ba nuola-niɛ, ku huonɗu jo baa viisinni baa yaafɛlle.

¹² Terienɗu faŋgu-na, baa na yaŋ na kũɔma kara.

¹³ Biyaan hũmefafalle ku yaa bamaŋ gbeini-i nuyãanu ku ka ta ku buɔ-bei ku kã, ku siɛ hor-bei.†

Anɗbuyamma

¹⁴ Gbãaŋ kpelle na ta na dɔl nuɔmba-i hiere aa na yaŋ Diiloŋo bir-na u birma. Umanɗu duɔ saa yaŋ Diiloŋo bir-o, u siɛ gbãa da Itienɗo yufelle. ¹⁵ Bilaan na fɛrɛ unanɗ nuɔ ŋ baa ji ciina Diiloŋo hujarre-i. Baa na yaŋ cein-purru da unanɗ-na na hɔlma-na a ji tuɔ celiɛŋ banamba-i baa u balaanɗu-i. ¹⁶ Molo baa ji dii u nanga biŋwosinni-na, molo baa bi bel Diiloŋ-biŋkũŋgu nanɗu baa u nanyuonɗu Esawu temma-i: Esawu huraa u beɗpolsinni-i baa jukalaanɗu. ¹⁷ Na suyaa wuɔ ku huonɗu-na u juɔ tuɔ taara tuonɗo cãrã Diiloŋo-i hã-yo beɗpuɔmba namba temma, nga tuonɗo saa hũu-ma. Uŋ fiɛ kaal cãrã-yuɔ ma saa dɔl-o.‡

¹⁸ Namaanɗo-i nanɗ piyaa Diiloŋo-i dumaa, ku-uduonɗu si baa *Isirahɛl-baamba-i. Bafamba kãa

† **12:13** Isayi (Ésaïe) 35.3 ‡ **12:17** Niɛŋ Miwaanɗo jɲnamman-sebe-i-na (Genèse) 25.29-34; 27.30-40.

tānuŋ-nu. Ba daa dāamu-i, baa fafalmu-i a naara kukulberre naŋ temma tānuŋgu-na. ¹⁹ Ba nuɔ yerre buu, aa bi nu molo piiye da gbagaga. Ba cārā kutieŋo-i wuɔ u baa tiraa u piiye baa-ba. ²⁰ Uŋ waanŋ mamanŋ, ma saa ta ma du dei ba tūnni-na ku'i cie. U gbɛɛ-ba wuɔ: «*Uman du yieya tānuŋ daaku-i, halle da ku fiɛ waa biŋwuoŋo, na naŋ kutieŋo-i baa tāmpɛŋa na ko-yo.*»[§] ²¹ Nelma maŋ cie tānuŋgu-na*, maa naa silaa ta ma nyɛŋ kūɔma ma cor, a ce *Moisi fuɔ fɛrɛ u cira: «Korma cie mi kūɔma gbuu ta ma nyɛŋ!»[†]

²² Nga kuuduɔŋgu sɪ baa namaaŋo-i. Namaa na kāa *Sinyɔ-tānuŋ-nu, na kāa Cicɛlmantieŋo nelle yaa nuɔ-i; *Yerusalemu maŋ dɔrɔ-i-na, na kāa u yaa nuɔ-i. *Dɔrɔpɔrɔbiemba dii u yufelle ta ba ce ba bāaŋgu-i. ²³ Namaaŋo-i, na suurii Diilonŋ-bɛpuɔmba-na. Ba yirɛiŋa nyɛgāaŋ dɔrɔ-i-na. Na piyaa Diilonŋo-i, u yaa nelbiliemba-i hiere ba gɛŋgertieŋo-i. Na suurii nelviimba-na. Ba yaa hii ba fuoŋgu-i Diilonŋ-terieŋgu-na. ²⁴ Namaaŋo-i, na piyaa Yesu maŋ *tobisifɛlenni yaaŋga-na. U yaa kuu kūnna u tām̄ma-i. U tām̄ma kāayā-yie a yaŋ Abel maama-i.[‡] ²⁵ Terieŋgu faŋgu-na, bilaaŋ na fɛrɛ! Baa na yagar wuɔ na siɛ nu umaŋ piiyeŋ baa-na u nelma-i. Umaŋ taa u piiye baa Isirahɛl-baamba-i hiɛma-na bande-i-na, bamaŋ naa yagar wuɔ ba siɛ nu u nelma-i, ba saa gbāa kor yaahuolo-

§ 12:20 Helmaŋ-sebɛ (Exode) 19.12-13 * 12:21 Niɛŋ Helmaŋ-sebɛ-i-na (Exode) 19-20 baa Anjɪnamma tiyemmanŋ-sebɛ-i-na (Deutéronome) 4-5. † 12:21 Niɛŋ Anjɪnamma tiyemmanŋ-sebɛ-i-na (Deutéronome) 9.19. ‡ 12:24 Yesu kuliŋgu cie i suɔ hujarre-i a ne da Abel kūŋgu taa ku taara solaŋgu.

na. Uman piiyen baa miɛŋo-i, uŋ yen dɔrɔ, die saa nu u nunɟu-i, i ka ce niɛ gbãa kor-yuɔ? ²⁶ U piye dede fuɔ hɛma sagalla§; nga fiɛfiɛ-i-na, u pãa nunɟu baa-ye wuɔ: «*Mi ka tiraa sagalla hɛma-i i diei baa dɔrɔ-i naara.*»* ²⁷ Uŋ waan mafamma-i, ku pigãan wuɔ ku yiɲgu-na, uŋ hielaa bimbɪnni man hiere, ni ka biɛna halan aa yan niman siɛ gbãa biɛna.

²⁸ In ka ce i bãangu-i nelle man nuɔ-i, di siɛ gbãa biɛna. Terienɟu fanɟu-na, yaan i tiɛ ce Diilonɟo-i kasi saa da-yo. I tiɛ cãa-yo aa i tiɛ jaal-o kuŋ dɔlaanu-yuɔ dumaa. I tiɛ dii u nunɟu-i aa i tiɛ kãalã-yuɔ.

²⁹ Ni ma'i sɪ u cɛ ŋaa dãamu.†

13

Kuman dɔlaanun Diilonɟo-i

¹ Namaŋo-i, yaan na maama cor ta ma dɔlnu ma-naa ŋaa cɛduɔŋ-bien namaa. ² Baa na yagar niraamba harma na dumienɟa-na. Na saa da, banamba tiyãa niraamba harma-na, a ji har *dɔrɔpɔpuɔrbiemba aa ba saa suɔ. ³ Yaan baman dii kaso-i-na ba maama ta ma tiɛnu-nɛi; ku waa ŋaa naa dii baa-ba kaso-i-na. Aa nan yen tãmmaŋ-nuɔŋ namaa, baa na yan ban ceŋ baman sɪlma-i ba maama karaanu-nɛi.

⁴ Neliɛŋo neliɛŋo, u saaya u tuɔ kãŋ ãnsorre-i aa baman dii ãnsorre-na ba vii baa ba-naa, ni ma'i sɪ, baman ciɛŋ saasorsɪnni-i baa *fuocesɪnni-i Diilonɟo ka gãŋ baa-ba.

§ 12:26 Niɛŋ Helman-sebe-i-na (Exode) 19.18. * 12:26 Ase (Aggée) 2.6 † 12:29 Anɲnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 4.24

⁵ Gbein-nyulmu saa saaya mu ta yaanga nei. Yaan na nagān-niini ta ni ye-na. Na saa da, Diilo fuo fere ciera wuo:

«*Mi siε yaŋ-ni η diei,*

Mi siε nanna-niε gbula.»*

⁶ Terienḡu faṅgu-na, nelieṅo nelieṅo, u gbāa da holle cira:

«*Itieṅo yaa kāayāṅ muo;*

mi siε kāalā bīṅkūṅgu

Nelbilo fuo gbāa ce bige-i miε?»†

⁷ Na yaataamba maṅ siire waṅ Diilon-nelma-i baa-na, baa na yaṅ ba maama karaanu-nei. Nieṅ baṅ siire haa ba naṅga-i Diilonḡo-na dumaa ji ta ba ku, aa na ce ba temma.

⁸ Yesu-Kirsan waa dumaa cicuoṅgu-na, uu dii dumei nyuṅgo-i-na, aa u ka bi tiε dumei yinni maṅ joṅ. ⁹ Baa na yaṅ ba hel baa nelma yaṅga naṅga a ji pira-nei miε hūmelle-na. Baa na yaṅ ba cu na yammu-i baa niiwuoniṅ-maama. Na saa da, ku saaya Diilon-hujarre yaa ce nelieṅ nuo η huṅga tiεna terduṅ-nu, niiwuoniṅ-maama si. Bamaṅ firaa niiwuoniṅ-maama-i, ma saa kāyā-bei dede gbula.

¹⁰ Yesu cie u fere tammaṅ-kūṅgu a pir i āmbabalma-i. *Diilojigāntaamba maṅ curaa baa bīncuoṅ-jigāṅga-i kompadūṅgu-na, ba nuṅgu si dii baa-ye. ¹¹ Da ba ko bīmbaamba-i dumande-i-na, *Diilojigāntaamba yuntieṅo suur baa tamma yaa Diilodubilonḡo-na ka kor Diilonḡo-i āmbabalma maama-na, aa bīmbaamba famba fere-i ba hel

* **13:5** Anjīnamma tiyemmaṅ-sebe (Deutéronome) 31.6,8; Yosuwe (Josué) 1.5 † **13:6** Gbeliemaṅ-nalāṅgu (Psaume) 118.6,7

baa-ba gborsanniŋ ka caa-ba. ¹² Ku'i ciɛ na bi da Yesu kuu gborsanniŋ duɔ pir nuɔmba āmbabalma-i baa fuɔ fɛrɛŋ tāmman-i.

¹³ Terienŋu faŋgu-na, yaan i hīrā tuosinni-i fuɔ temma-i aa i hel i nyaanu-yuɔ dii gborsanni-na.

¹⁴ Na saa da, ninsoŋ-nelle si dii baa-ye hīɛma-na bande-i-na dimaŋ cuɔŋ, i taara bisinŋ ku diele yaa-i.

¹⁵ Yaan i tiɛ pā jaaluŋgu-i hōnni maŋ jon i hā Diiloŋo-i Yesu maama-na. Miɛ tāmman-kūŋgu yaa kufaŋgu-i. I tiɛ ce-yo bɔi baa i nuŋ-āndɛnni-i. ¹⁶ Baa na yaŋ ānfafamma cemma maama karaanu-nɛi, aa na bi ta na kāyā na-naa ŋaa cɛduɔŋ-bienŋ na-maa, kufaŋgu temma saa baa tāmman-kūŋgu maŋ dɔlaanuŋ Diiloŋo-i.

¹⁷ Taa na nu na yaataamba nunni-i, taa na siɛ ba wulaa. Ba yaa kāyāŋ-nɛi Diiloŋ-hūmelle-na. Ba suyaa wuɔ yiinŋu dii baa yiinŋu, Diiloŋo ka yuu-ba baŋ ciɛ kumaŋ na hɔlma-na. Gbāaŋ ba ta ba ce ba maacemma-i baa hɔfɛlle. Da na du ba hōmmu-i ku siɛ fa wɛima hā-na.

¹⁸ Taa na cārā Diiloŋo-i na hā-ye. I suyaa wuɔ i hōmmu kuɔŋ; i taara i tiɛ ce kumaŋ faa hōnni-na hiere. ¹⁹ Jande mi gbu mi cārā-nɛi: Cārāŋ Diiloŋo-i u yaŋ mi bir donduo kā na wulaa.

Jaaluperienŋu

²⁰⁻²¹ Diiloŋo yaa hɔfɛlle tieno-i, u siire Itieno-i Yesu-i hiel-o kuomba hɔlma-na. U kāyā-nɛi na ta na gbā na ce ānfafamma-i ma sinni-na hiere a gbāa ta na ce u huɔŋga-i. U ce Yesu-Kirsa bir-e

uŋ taaranj i waa dumaa. Yesu-Kirsa yaa i ninsoŋ-tayaana-i‡. U yaa cie u fere tãmmaŋ-kũngu a bel Diilonjo *tobisinni-i baa-ye. Tobisinni fanni sa ji boruona dede. Jaaluŋgu gbɛ baa u yaa-i hõnni maŋ joŋ! Ma cie!

²² Tobin namaa, mi diyaa nelma'i na tũnni-na. Mi saa nyegẽŋ-ma bɔi. Jande fiŋ na hõmmu-i baa ma numma-i. ²³ Yaan mi tũnu-nei, ba naana i natobiŋo-i Timote-i. Duɔ jo donduo, mi ka kã baa-yo i ka ne-na.

²⁴ Mi jaalaa yaataamba-i baa Diilonj-dũŋ-baan namaaŋo-i hiere. *Italitaamba pãa-na jaaluŋgu.

²⁵ Diilo kãya-nei hiere.

‡ **13:20-21** Girekimma-na ba blɛ Yesu-i «ãncinaŋo» bande-i-na. Ba taara ba pigãan wuɔ u yaa i yaanŋa-na Diilonj-hũmelle-na tuo kãya-yiɛ. Fuɔ fere yaa blɛ u fere dumaanjo-na. Niŋ Nsãa sebe-i-na 10.11.

Diilon-nelma Tobisĩfelenni New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

All rights reserved.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11